

GJUHË SHQIPE DHE LETËRSI

Koha për zgjidhje: 210 minuta

Qershor, 2026

Shifra e vlerësuesit TË PARË

Shkruaj
këtu:

Shifra e vlerësuesit TË DYTË

NGJITE KËTU

UDHËZIM PËR KANDIDATIN

Lexoje me kujdes udhëzimin! Çdo hap është i rëndësishëm.

PARA FILLIMIT:

- Ngjite shifrën në vendin e caktuar në test ("Shifra e kandidati").
- Mos e shkruaj emrin dhe mbiemrin tënd në asnjë pjesë të testit. Përndryshe, përgjigjet do të vlerësohen me zero (0) pikë.
- Mos i shfleto faqet dhe mos fillo me zgjidhjen e detyrave pa të dhënë leje mbikëqyrësi.

ZGJIDHJA E DETYRAVE:

Testi përmban detyra. Detyrave duhet t'u përgjigjesh sipas mënyrave të mëposhtme:

- duke rrethuar shkronjën para përgjigjes së saktë;
- duke plotësuar;
- duke nënvizuar pjesë në tekstet e dhëna (fjalë, grupe fjalësh, fjali, paragrafë).

Së pari, duhet të përgjigjesh në test. Pasi të përfundosh me pyetjet në test, përgjigjet e detyrave barti në listën e përgjigjeve, duke ndjekur Udhëzimin e dhënë në të.

MËNYRA E TË SHKRUARIT:

- Shkruaj qartë, me stilolaps me ngjyrë të kaltër dhe me alfabetin e shqipes.
- Përgjigjet e shkruara me laps vlerësohen me zero (0) pikë.
- Përgjigjet e palexueshme dhe korrigjimet e paqarta vlerësohen me zero (0) pikë.
- Rreptësisht ndalohet kopjimi.

Të gjitha tekstet identike ose të ngjashme në test, si dhe përgjigjet dhe tekstet e shkruara me shkrime të ndryshme, do të vlerësohen me zero (0) pikë.

Të urojmë shumë sukses!

[illegible]

FAQE E ZBRAZËT

GJENERALI I USHTRISË SË VDEKUR

(fragment)

Gjeneralin sikur e shpoi diçka. Dasma ishte plot zhurmë, por, për çudi, të gjithë e ndien atë rënkim. Askujt nuk mund t’ia merrte mendja se ashti i plakës Nicë mund të ishte aq i fortë.

- Oi, oi! – qau ajo me zë të hollë. U bë papritur një heshtje kaq e thellë, sa jo vetëm vajtimi, por edhe gulçimi i saj ndihej qartë. Por heshtja vazhdoi vetëm një çast. Gjenerali pa se si menjëherë drejt plakës vrapuan njerëzit, se si atje u bë diçka; u thirr dikush dhe u duk sikur u qetësua ajo plakë e mjerë, që kushedi pse u ngashërye.

Sikur plaka të qetësohej, ashtu siç kujtoi gjenerali dhe ata që nuk ishin afër saj, çdo gjë do të shkonte në rregull dhe, ndoshta, gjenerali do të qëndronte atje deri në mesnatë dhe, ndoshta, edhe më vonë, por plaka Nicë vajtoj përsëri. Siç dukej, asnjë nuk mund ta qetësonte dhe jo vetëm kaq; u dëgjua një e thirrur e saj, zërat e lartë të të tjerëve dhe prapë kukama e saj u ngrit mbi zërat dhe u duk sikur e preu me thikë gëzimin.

Pas ikjes së saj, gjenerali mbeti qiri në këmbë dhe asnjëri nuk ia përktheu fjalët e gruas, ngaqë askush nuk e dinte që prifti kuptonte shqip. Ata u grumbulluan rreth nuses, që po qante, dhe rrotull zonjës së shtëpisë, që ishte zbehur dhe po bënte kryq.

- Jua thashë që në fillim, - tha prifti, që u gjet në krah të gjeneralit. – Nuk duhej të vinim këtu.

- Ç’ndodhi? – pyeti gjenerali.

- Tani s’është koha. Pastaj.

- Ju kishit të drejtë, tha gjenerali. – E teprova.

Njerëzit u mblodhën përreth dhe nuk dinin ç’të bënin. Askush nuk mendonte dot asgjë. Plaka Nicë qëndroi në vend, i nguli gjeneralit një vështrim të papërqendruar, sikur nuk vështronte atë, por hijen e tij. Përmes kollitjes, ajo i tha disa fjalë, prej të cilave ai kuptoi vetëm fjalën “vdekje”.

- Përkthemani! – thirri gjenerali, sikur kërkonte ndihmë. Por asnjëri nuk ia përktheu. Gjenerali hodhi sytë përreth dhe ndeshi në vështrimin e priftit. Prifti u afrua.

- Ajo thotë se dikur ka vlarë një oficer madhor nga tanët dhe pyet a jeni ju ai gjenerali që mbledh eshtrat e ushtarakëve, - tha prifti.

- Po, zonjë, - tha me zë të mbytur gjenerali. Ai mblodhi të gjitha forcat për të mbajtur kokën lart.

Atëherë, plaka Nicë se ç’tha diçka tjetër, që prifti nuk arriti ta përkthente, sepse fjalët e fundit të saj u mbuluan nga një murmuritje e fuqishme dhe, para se ta ndalonte njeri, ajo hodhi në dysheme, mes ulërimave të grave, mu në këmbët e gjeneralit, thesin që mbante në shpinë. As që ishte nevoja që prifti të përkthente diçka dhe as që duhej më asnjë përkthim, sepse çdo gjë ishte e qartë. Sytë e gjeneralit rrëshqitën nga plaka Nicë te thesi dhe nuk mund të kishte gjë më të tmerrshme se ai thes, që ra me zhurmë të shurdhër në dysheme, llangosur me copa të mëdha balte të zezë. Gratë u hodhën të lemeritura mënjanë dhe mbuluan fytyrat me duar, kurse plakat bënë kryq dhe pëshpëritën me tmerr:

- E kishte varrosur te pragu, - sekush bërtit.

- Korba ti, moj Nicë!

Plaka Nicë u kthye dhe iku e lagur qull dhe e ndotur me baltë siç ishte dhe asnjëri nuk mendoi më ta ndalte, sepse ç’ishte për t’u bërë, ishte bërë tashmë.

Ismail Kadare, *Gjenerali i ushtrisë së vdekur*, Onufri, 2011, f. 222-230.

(1.1) Kuptimi i thellë i vajtimit të papritur të plakës Nicë në mes të atmosferës-festive të dasmës ishte: A. kërkesë për vëmendje nga të pranishmit B. kujtesë e pashmangshme e së kaluarës së dhimbshme C. një shenjë e respektit ndaj gjeneralit Ç. një akt simbolik i paqartë për të gjithë	1 pikë
(1.2) Çfarë përfaqëson plaka Nicë në veprën “Gjenerali i ushtrisë së vdekur”? A. Nënata e martirizuara gjatë luftës B. Gratë që jetojnë në varfëri të thellë C. Plakat që sjellin fat të keq në raste festash Ç. Të moshuarat që kërkojnë vëmendje në ngjarje publike	1 pikë
(1.3) Mungesa e përkthimit të fjalëve të plakës Nicë nga të pranishmit nënkupton: A. mosinteresim të plotë për atë që po ndodhte B. përpjekje për të ruajtur atmosferën festive C. simbolikë e thellë e ndarjes kulturore dhe të kaluarës së pashpjeguar Ç. mungesë përkthyesish të kualifikuar në dasmë	1 pikë
(1.4) Simbolika e fuqishme e thesit të mbuluar me baltë që plaka Nicë hodhi në dysheme është: A. barrë e rëndë e së kaluarës që nuk mund të varroset B. dhuratë e thjeshtë për nusen e re C. akt faljeje dhe pajtimi me gjeneralin Ç. provë e pafajësisë së saj	1 pikë
(1.5) Domethënia e shikimit të papërqendruar të plakës Nicë drejt gjeneralit ishte: A. shenjë përbuzjeje për figurën e tij ushtarake B. ballafaqim i heshtur me të kaluarën e hidhur C. shprehje respekti për pushtetin e tij Ç. një kërkesë e pashprehur për ndihmë	1 pikë
(1.6) Romani “Gjenerali i ushtrisë së vdekur” është vepër: A. e klasicizmit B. e romanizmit C. e realizmit socialist Ç. e letërsisë bashkëkohore	1 pikë

ERVEHEJA

(Fragment)

Pa dëgjoni një hiqajet
në zamanëra të parë,
Në Rezva e bën rivajet
punëra që kanë gjarë.

Në vaki Beni Israil,
si ngjau pun' e Ervehesë,
kush ish i urtë dhe akil
prej hiqajet të merr pjesë.

Erveheja qe një grua,
që s'kish shoqe nd'atë ditë:
vajzë dhe si u martua,
posi hëna që bën dritë...

Bukurinë e kish me shur,
fort qe një konj' e ndershurë;
burrën e kish bën mamur,
edhe huje të bukurë.

Burr' i saj e kish në nazar,
që s'e duaj vetëhenë
as me tjetër bën karar
grua, veçse Ervehenë.

Erdhi rasti që kish adet,
burr' i saj do dil në gurbet,
dërgon të vëllajt e i flet,
gruan t'i ler' amanet;

Ti, vëlla, bënu mukajet
maksus për gruan time,
dhe ti gjindeç në çdo hizmet,
të mos t'i lispset as qime;

* * * * *

Mos ja ki dhe s'këlldinë,
se u zhdo që t'i lipsetë,
kam umith në Perëndinë
më mirë se të jeç vetë.

Gjene s'mud që të bën karar,
nga zemëra psherëtimi,
tek i vëllaj u kthye tekrar,
rixhanë ja përsëriti.

I bën rixha duke qarë:
"Aman të lë shpinnë!
Erdhi vakti për të ndarë,
S'mund të mba paraponinë".

Gjene i vëllaj i thotë:
"S'lë kusur për Ervehenë"
dhe u qas, i fahiti lotët:
"Të heqësh dhe vesvesenë".

* * * * *

I vëllaj me tjetrë anë

u kthe të sos amanetnë,
vuri festën në një anë,
erdhi e gjet Ervehenë.

"Ervehe, moj jetëgjatë!"
menjëherë briti e thirri:
"Un'i mjeri dit' e natë,
që s'të k'rrej ngaha fiqiri!"

Sot për sot erdhi shati
të kujtonç ti Perëndinë;
të mjerit m'u sos murati
që më trete si qirinë.

Bën qerem edhe merhamet
axhëtismë mua të mjerë
mos më lë në këtë siklet,
të bashkohemi një herë!"

Erveheja kur digjoi
këto fjalë nga i kunati,
menjëher' u kthe e vështroi,
dhezurë qe si lugati.

Dhe i thotë: Qish kuvëndon?
Tënd vëlla hiç nukë kujton,
qish i thua vetëhesë?
Që do t'i dalç i pabesë!

Silloisu e bën figan,
as mbledh mëntë ndë fiqirë!
Tënd vëlla do ta bënç dushme
me këtë punë të ndirë!

- Im vëlla ishtë ndë gurbet,
këtë punë s'mund ta dinjë;
njeri nuk ja bën shehadet
dhe në qoftë që të vinjë.

Po hajde e mos u shukllis
të sosim këtë punë;
vesvesera mos sillois,
tahuq gjithë i marr unë.-

-Vesvesera u'nukë kam
po velaqin më vjen frikë,
se Allahu e bën Haram,
ishtë dhe një pun' e ligë.

Edhe kështu ta diç jekin
ta besoc me të vërtetë
ajo punë s'shtë memqin
përmbi mua të bënëetë.

Jo që jam e martuarë,
po të mos keshë burrë,
në fiqir s'më ka shkuarë
zina që të bënëj kurrë".

Si e pa dhe i kunati,
iku dhe më s'u kthye,
lierë palo murtari
dhe me një plëndës në krie.

(2.1) Pas largimit të burrit të saj për në kurbet, Erveheja mbeti nën kujdesin e:

1 pikë

1	2
---	---

(2.2) Pse kunati shpif kundër Ervehesë?

1 pikë

1	2
---	---

(2.3) Në çfarë mënyrë ndëshkohet Erveheja?

1 pikë

1	2
---	---

(2.4) Çfarë tregohet nga fillimi e deri në fund të poemës?

1 pikë

1	2
---	---

(2.5) Cilat virtyte e shquajnë Ervehenë?

1 pikë

1	2
---	---

(2.6) Shëno një element fantastik që autori përdor për t'u dhënë zgjidhje situatave në vepër:

1 pikë

1	2
---	---

(2.7) Me çfarë alfabeti është shkruar kjo vepër?

1 pikë

1	2
---	---

(2.8) Muhamed Kyçyku - Çami është përfaqësuesi i:

1 pikë

1	2
---	---

KANGA I
(Fragment)

Në mes shtegëtisë së kësaj jetë
u gjeta në një pyll krejt errësi
se kishe humbë në rrugën e vërtetë

Si ish ta them sa kam vështirësi
ai i egri pyll, i ashpër, pyll hata,
sa ta mejtoj më kall frikë përsëri!

veçse ma e idhtë në qoftë vdekja paksa
Po me tregue ç'të mirë kam gjetë n'atë anë,
do flas për sende tjera që kam pa.

Si hyna mbrendë as unë s'di me ju thanë
aq gjumë i fortë qepallat kish randue,
kur rrugën e vërtetë e pata lanë...

E, ja, gati përpjetën pa filluem,
më doli një panterë e lehtë, e shpejtë
që me lëkurë të larme ish mbuluem.

synin mbi mue e mbante ngulun drejtë
e udhën time aq keq e kishte pre,
sa qeshë sa herë tue ikë e kthye unë krejt.

ish koha kur agonte dita e re
e ngrihej Dielli me ata yj në qiell,
që me te ishin, kur Zotynë mbi dhé

sëpari i lëvizi n'ajr të kthiell;
guxim e shpresë në shpirt më kish përtritun
për bishë-larushen, që s'po i gjeja fill,

ai agu i ditës, e ëmblastinë endritun,
por jo sa frikë aspak t'mos më shkaktonte
pamja e një luani çfaqë papritun.

Ky dukej se drejt meje po afronte
me kokën lart, me një uri t'turbueme,
sa ngjante se dhe ajrin e tmeronte.

Veç një ulkojë që shihej e pushtueme,
ashtu kockë e lëkurë, nga shumë dëshira,
që sa njerzinë e bani të mjerueme

Kur unë e pashë me sy n'atë log shkretie,
brita: "Mëshirë të keshë për mue, aman,
kush do ti qofsh, njeri i gjallë o hije!"

E ai: "Nuk jam, por qesh njeri taman,
lombardas prindët pata porsi farë
e si atdhe të dy qen mantovan.

Linda sub Iulio, ndon se pak ma parë
jetova n'Romë kur ish Augusti i mirë,
N'atë kohë hyjnish të rrejshëm, gënjeshtarë.

Poet unë qeshë, këndova t'drejtin bir
të Ankizit, ardhun Troje, kur u krye
lufta. Ilionin dogji pa mëshirë.

Po ti drejt s'keqes pse je tue u kthye,
pse s'i hyp malit, që i çdo gëzimi
edhe hareje asht fillim, arsye?"

"Ti qenke ai Virgjili ai burimi,
që fjala i rrjedh si lum i gjanë? – mejherë
i gjegja unë i skuqun nga turpnimi.

"Komedia Hyjnore" FERRI, Dante Aligieri

(3.1) Cili lloj i strofës është përdorur në fragmentin e dhënë?

1 pikë

1	2
---	---

(3.2) Me kë fillimisht përballët poeti, duke u ngjitur përpjetë kodrës, në pyll?

1 pikë

1	2
---	---

(3.3) Vepra “*Komedia hyjnore*” e Dante Aligierit përbëhet nga tri pjesë. Cilat janë ato pjesë?

1 pikë

1	2
---	---

(3.4) Kush është shoqëruesi i dytë, pra i fundit, i poetit gjatë rrugëtimit të tij?

1 pikë

1	2
---	---

(3.5) Si janë të radhitur mëkatarët në rrathët e Ferrit?

1 pikë

1	2
---	---

(3.6) Çfarë qëndrimi ka Danteja ndaj realitetit shoqëror, sipas kësaj vepre?

1 pikë

1	2
---	---

(3.7) Sa këngë ka secila pjesë e “*Komedisë Hyjnore*”?

1 pikë

1	2
---	---

(3.8) Cilës periudhë letrare i përket kjo vepër?

1 pikë

1	2
---	---

4 Me vlerësimin e veprave letrare merret: A. Teoria e letërsisë B. Historia e letërsisë C. Kritika letrare Ç. Filozofia e letërsisë	1 pikë
5 Cila nga këto lloje është vepër letrare e gjatë në prozë: A. novela B. tregimi C. romani Ç. përralla	1 pikë
6 Si quhet strofa që përbëhet prej dy vargjesh? A. katren B. kuintil C. sekstinë Ç. distik	1 pikë
7 Cili lloj letrar përshkruan ngjarje që ndikojnë në jetën e popujve dhe temën e marrin nga ndodhitë e vërteta të ndonjë periudhe të lavdishme? A. anekdota B. tregimi C. poema Ç. epi	1 pikë
8 Krijimet e shkurtra popullore që përbëhen nga pyetje dhe përgjigje quhen: A. fjalë të urta B. gjëegjëza C. mallkime Ç. bekime	1 pikë
9 Lloje letrare dramatike janë: A. tragjedia, komedia B. komedia, romani C. tragjedia, romani Ç. romani dhe miti	1 pikë

10 Dega e gjuhësisë që studion anën funksionale të tingujve, quhet: A. Leksikologji B. Sintaksë C. Fonetikë Ç. Fonologji	1 pikë
11 Cila nga fjalitë e mëposhtme pranon përgjigje një kundrinor të drejtë? A. I kujt është ky libër? B. Cilin zgjodhën në mbrëmjen e shkollës? C. Cili ta ka dhuruar këtë çantë? Ç. Me kë erdhe në shkollë?	1 pikë
12 Tekste nga Dhiata e Vjetër dhe Dhiata e Re përmban: A. Formula e Pagëzimit B. Meshari C. Perikopeja e Ungjillit Ç. Fjalorthi i Arnold von Harfit	1 pikë
13 Cili nga përemrat e mëposhtëm nuk e ka kategorinë gramatikore të gjinisë dhe të numrit, por vetëm në formën e njëjësit lakohet nëpër rase: A. çfarë? B. kush? C. cili? Ç. sa?	1 pikë
14 Cila nga alternativat e mëposhtme është shkruar saktë? A. Fakulteti i Historisë dhe i Filologjisë B. Fakulteti i Historisë dhe Filologjisë C. Fakulteti i historisë dhe filologjisë Ç. Fakulteti i Historisë dhe filologjisë	1 pikë
15 Shprehja frazeologjike <i>E merr nëpër këmbë ka kuptimin?</i> A. E shkel dikë duke ecur B. Ecën bashkë me dikë në këmbë C. Ia merr këmbën dikujt Ç. E trajton keq dikë	1 pikë

16 Në fjalinë: <i>Ky është nxënësi që zuri vendin e parë në vrapime. Pjesa e nënvizuar është:</i> A. Lidhëz B. Pjesëz C. Përemër lidhor Ç. Përemër i pacaktuar	1 pikë
17 Emri <i>varg</i> shumësin e formon: A. me anë të prapashtesave trajtëformuese B. me anë të ndërrimeve fonetike të temës së emrit C. me anë të ndërrimeve fonetike dhe duke marrë mbaresë Ç. duke mos ndryshuar formën	1 pikë
18 Ndaje në rrokje fjalën <i>vështirësi</i>: _____	1 pikë 1 2
19 Fjalën e huaj <i>influencë</i> zëvendësoje me fjalën shqipe: _____	1 pikë 1 2
20 Lakoje përemrin pronor <i>imi</i> në vetën e parë, në numrin njëjës, në rasën dhanore: _____	1 pikë 1 2
21 Çfarë funksioni sintaksor kryen fjala në thonjëza në fjalinë: <i>Romanin “Kështjella” e ka shkruar shkrimtari i njohur Ismail Kadare?</i> _____	1 pikë 1 2
22 Sipas mënyrës së ndërtimit të fjalëve, fjala <i>mëditje</i> është formuar me: _____	1 pikë 1 2

23 Shprehja frazeologjike <i>Nuk bën pesë para, ka kuptimin?</i> 	1 pikë 1 2
24 Në cilën diatezë është folja në fjalinë: <i>I sëmuri e pyeti mjekun ç'të pi?</i> 	1 pikë 1 2
25 Lakoje togfjalëshin <i>revistë e djeshme</i> , në trajtën e shquar, në numrin njëjës, në rasën dhanore: 	1 pikë 1 2
26 Periudha: <i>Fatlumi i kishte kryer të gjitha detyrat me kohë, andaj rrinte i qetë, është</i> periudhë me bashkërenditje 	1 pikë 1 2
27 Folja <i>kam bâ</i> është në dialektin gegë, shkruaje në gjuhën standarde: 	1 pikë 1 2
28 Në cilën kohë është përdorur folja në fjalinë: <i>Patën pasur aq grurë sa për gjithë fshatin?</i> 	1 pikë 1 2
29 Shndërroje emrin <i>dije</i> në mbiemër të nyjshëm: 	1 pikë 1 2
30 Rrokje të hapura janë ato rrokje që mbarojnë me 	1 pikë 1 2

SFINKSI, PIRAMIDAT DHE MISTERET E TJERA TË EGJIPTIT

Zbulohet piramida e katërt në Giza

Piramida e katërt, e vlerësuar se është e vjetër 4000 vjet, u zbulua në Giza. Sipas Zahi Havasit, kreut të antikitetëve, piramida trajtohej sikur të mos ishte e rëndësishme, ndoshta duke pasur parasysh se kujt i qe dedikuar. CBS News zbulon se piramida e katërt u ndërtua gjatë mbretërimit të tetëvjeçar të faraonit Menkaure. Piramida u varros 7.6 metra nën rërë, e cila u largua gjatë tetëmbëdhjetë muajve nga Havasi dhe ekipi i tij. Ai shprehet se struktura misterioze është ndërtuar menjëherë pas tri piramidave në Giza, të cilat datojnë deri në vitin 2500 p.e.r.

Më tej duhet gjetur një kartushë (një hieroglif që zbulon identitetin e trupit në piramidë). Por, duke pasur parasysh indikacionet e deritanishme, Havasi është i sigurt se i përket Menkaures. Duket se gjatë mbretërimit të tij, Menkaure nuk ka lanë gjurmë të rëndësishme në historinë e Egjiptit dhe kjo mund të jetë e vetmja piramidë që u neglizhua. Havasi dhe ekipi i tij janë ende duke studiuar piramidën dhe duke kërkuar detaje të reja rreth Menkaures. Herakleioni, një qytet antik në Egjipt, ishte një qendër e rëndësishme importi dhe eksporti në zemër të bregdetit egjiptian. Qyteti ka ekzistuar deri 1200 vjet më parë, por shkencëtarët nuk kanë qenë në gjendje të kuptojnë se si qyteti arriti të zhvitet deri në fund të Detit Mesdhe. Drejtori i Departamentit të Arkeologjisë Detare në Universitetin e Oksfordit, dr. Damien Robinson, i cili drejton ekipin aktual të studiuesve, thotë se është i emocionuar nga mundësia për të zbuluar misteret e këtij qyteti të harruar.

Qyteti i humbur i Herakleionit

“Qyteti që po gërmojmë është një qytet i madh. Vendi është i ruajtur në mënyrë të jashtëzakonshme. Tani ne po fillojmë të shikojmë disa nga pjesët më interesante të tij për të kuptuar jetën në të”. Qyteti u gjet 46 metra nën sipërfaqen e detit në Gjirin e Abukirit, i cili është kufiri midis lumit Nil dhe Detit Mesdhe." Deri më tani janë gjetur gjashtëmbëdhjetë statuja të mëdha, përveç qindra statujave të tjera më të vogla. Në disa prej tyre ka mbishkrime në gjuhën egjiptiane dhe greqishten e vjetër. Mbishkrimet duhet të deshifrohen.

Zhdukja e Nefertitit

Zhdukja e mbretëreshës Nefertiti ka krijuar shumë teori që mendojnë arkeologët. Disa besojnë se ajo e humbi mbështetjen e faraonit Akhenaton. Sipas një teorie tjetër, ajo vdiq nga pikëllimi menjëherë pas vdekjes së tij. Teoria e fundit dhe më e pranuar gjerësisht për zhdukjen e Nefertitit është se ajo nuk u zhduk fare, por ndryshoi emrin e saj në Neferneferuaten. Ishte emri i saj i ri, më mashkullor, me të cilin u bë bashkësundimtare e Egjiptit. Në atë kohë grave nuk u lejohej të sundonin, ndaj për të ruajtur pozicionin e saj, Nefertiti duhej të ndryshonte emrin e saj. Por, trupi i saj ende nuk është identifikuar. Vetëm kur të zbulohet trupi i saj do të jetë e mundur të zbulohet se çfarë ka ndodhur në të vërtetë me mbretëreshën.

Gjëegjëza e Sfinksit

Sfinksi i Gizës konsiderohet ende si artefakti më misterioz në Tokë. Gjëegjëza e Sfinksit nuk është thjesht një metaforë, sepse deri më sot nuk dihet saktësisht se për çfarë ka shërbyer. E ndërtuar në vitin 1400 p.e.r. ajo ishte gdhendur nga një pjesë e vetme guri gëlqeror, 20 metra e lartë dhe 73 metra e gjatë. Egjiptologu kryesor Xhejms Alen e bën të qartë se sa pak dihet për Sfinksin. “Egjiptianët nuk e kanë shkruar historinë, kështu që ne nuk kemi asnjë provë të fortë se çfarë përfaqësonte ajo për ndërtuesit e tyre... Sigurisht diçka hyjnore, ndoshta një paraqitje e një mbreti, por kjo vetëm mund të supozohet.”

Edhe vetë emri “Sfinks” i huton arkeologët. Emri vjen nga mitologjia greke, në të cilën Sfinksi ishte një krijesë me kokë njeriu dhe trup luani dhe ndonjëherë përshkruhet si me krahë. Emri mund të jetë marrë nga grekët rreth 2000 vjet pasi u ndërtua, por askush nuk e di saktësisht se nga vjen emri, ose çfarë do të thotë. Në Egjipt çdo ditë po ndodhin zbulime të reja. Çfarë mistere të reja do të zbulojnë arkeologët?

<https://kajak.mk/post/73447884-df30-082c-0489-9c6579b26f8a>

(31.1) Piramida e katërt në Egjipt u ndërtua gjatë mbretërimit të faraonit:

- A. Ramzes
- B. Menkaure
- C. Akhenaton
- Ç. Mentuhotel

1 pikë

(31.2) Sa e vjetër është piramida e katërt në Giza?

- A. 1200 vjet
- B. 1400 vjet
- C. 2500 vjet
- Ç. 4000 vjet

1 pikë

(31.3) Në cilat gjuhë janë mbishkrimet në statujat që u gjetën në qytetin e Herakleionit?

- A. Egjiptiane dhe sumere
- B. Egjiptiane dhe latine
- C. Egjiptiane dhe greqishten e vjetër
- Ç. Egjiptiane dhe greke

1 pikë

(31.4) Çfarë duhej të bënte mbretëresha Nefertiti për të ruajtur pozicionin e saj si sundimtare?

- A. Të ndahej nga Faraoni Akhenaton
- B. T'i përgjigjej gjëegjëzës së Sfinksit
- C. T'i deshifrojë mbishkrimet në statuja
- Ç. Të ndryshojë emrin e saj në Neferneferuaten

1 pikë

(31.5) Kur u ndërtua Sfinksi i Gizës?

- A. 1200 vjet p.e.r.
- B. 1400 vjet p.e.r.
- C. 2500 vjet p.e.r.
- Ç. 4000 vjet p.e.r.

1 pikë

(31.6) Cili egjiptolog e bën të qartë se dihet shumë pak për Sfinksin në Egjipt?

1 pikë

- A. Xhejms Aleni
- B. Damien Robinsoni
- C. Zahi Havasi
- Ç. Hauard Karteri

(31.7) Sa metra nën rërë u varros piramida e katërt në Giza?

1 pikë

- A. 4,5 metra nën rërë
- B. 7,6 metra nën rërë
- C. 20 metra nën rërë
- Ç. 20,6 metra nën rërë

(31.8) Si quhet hieroglifi që zbulon identitetin e trupit në piramidë?

1 pikë

- A. bitum
- B. mumje
- C. sarkofag
- Ç. kartushë

Fuqia e muzikës

Pavarësisht nëse adhuron meloditë gjeniale të Mozartit, tingujt reggae të Bob Marley, ose muzikën R&B të Rihanna-s, duke dëgjuar tone harmonike ju e relaksoni trupin tuaj dhe e ushqeni shpirtin. Dëgjimi i muzikës është një nga hobit më të zakonshëm dhe ka miliona njerëz që e nisin dhe e mbyllin ditën e tyre me muzikë. Muzika është kudo, të gjithë e kanë ndjerë, por vetëm një numër i vogël e di fuqinë e saj.

Muzika është ilaç për shpirtin, por edhe për trupin. Këto nuk janë fjalë boshe, por një lloj përshkrimi i të ashtuquajturës terapi muzikore, e cila përdor muzikën për të arritur shërimin fizik dhe emocional. Ekspertët gjithnjë e më shumë po hulumtojnë në fuqitë sekrete të terapisë muzikore. Kështu, një numër i madh spitalesh në mbarë botën kanë një departament në të cilin muzikoterapistët përdorin metoda të ndryshme për të dëgjuar dhe krijuar muzikë për të ndihmuar pacientët që të përmirësojnë shëndetin e tyre.

Muzika relakson dhe vret stresin. Shumica prej nesh e kanë ndjerë këtë efekt të dobishëm të tingujve muzikorë. Një nga mënyrat më të mira për t'u çlodhur pas një dite të ngarkuar është të shtrihen në shtrat dhe të lëshoni muzikën tuaj të preferuar. Njerëzit që dëgjojnë muzikë të paktën dy herë në ditë për gjysmë ore përfetojnë më pak stres dhe ankth. Dhe kur e dimë se stresi është burimi i shumë sëmundjeve, duhet ta vlerësojmë edhe më shumë këtë efekt të muzikës.

Muzika përmirëson disponimin. Pavarësisht se çfarë lloji muzike dëgjoni, ajo ka aftësinë të largojë emocionet negative dhe të përmirësojë disponimin tuaj. Përderisa shijoni muzikën, lirohet neurotransmetuesi dopamin, i cili dërgon sinjale kënaqësie në të gjithë trupin. Studiuesit kanë zbuluar se muzika jo vetëm që rrit numrin e emocioneve pozitive, por gjithashtu rrit intensitetin e tyre.

Muzika redukton simptomat e depresionit. Terapia muzikore rekomandohet për pacientët që vuajnë nga depresioni, pikërisht sepse muzika e këndshme përmirëson disponimin. Studiuesit amerikanë zbuluan se pacientët që vuanin nga depresioni dhe që dëgjonin muzikë për 1 orë në ditë, simptomat u ulën me 25% me kalimin e kohës.

Muzika përmirëson shëndetin e zemrës. Muzika relaksuese ul presionin e gjakut dhe ngadalëson ritmin e zemrës, duke ulur kështu rrezikun e sëmundjeve kardiovaskulare. Nga ana tjetër, dihet se muzika "happy" përmirëson funksionimin e enëve të gjakut.

Muzika zvogëlon dhimbjet kronike. Dëgjimi i muzikës çdo ditë mund të zvogëlojë dhimbjet kronike me 21%, thonë shkencëtarët e Ohajos. Ata e hulumtuan efektin e muzikës te pacientët me dhimbje kronike, të cilët kënaqeshin me tingujt e muzikës për një orë çdo ditë. Ekspertët nuk pohojnë se muzika do të eliminojë plotësisht dhimbjen, por se mund të jetë një shtesë e këndshme në terapinë e përshkruar nga mjeku.

Muzika ju ndihmon të stërviteni më gjatë. Është vërtetuar se njerëzit që dëgjojnë muzikë stërviten më shumë sesa ata që stërviten në heshtje. Të stërvitesh pa muzikë nuk është aq interesante sa të stërvitesh me muzikë që të rrit disponimin dhe të motivon të bësh një hap tjetër përpara. Kështu, muzika ka një efekt pozitiv në figurën tuaj.

Muzika zvogëlon stresin dhe ankthin te gratë shtatzëna. Është mirë që gratë shtatzëna të dëgjojnë muzikë të paktën 30 minuta në ditë, sepse zvogëlon simptomat e depresionit. Shtatzënia është një kohë ideale për gratë që të mësojnë ninulla për t'u kënduar të vegjëleve të tyre.

Muzika u ndihmon njerëzve me kancer. Hulumtimet tregojnë se terapia muzikore i ndihmon njerëzit që i nënshtrohen trajtimit të kancerit të përballen më mirë me simptomat. Muzika zvogëlon ankthin te njerëzit që i nënshtrohen trajtimit me rrezatim, ndërsa te pacientët që i nënshtrohen kimioterapisë redukton të përzierat dhe të vjellat.

Muzika përmirëson përqendrimin. Tingujt harmonikë të muzikës mprehin mendjen dhe përmirësojnë përqendrimin. Megjithatë, duke u mbështetur në gjetjet më të fundit shkencore, ekspertët këshillojnë nxënësit dhe studentët të dëgjojnë muzikë përpara, por jo gjatë kohë së të mësuarit, për të mbajtur mend më mirë. Muzika gjithashtu përshpejton shërimin e njerëzve që kanë pësuar një goditje në tru, rrit optimizmin, ndihmon në gjumë më të mirë dhe bashkon njerëzit.

<http://www.femina.mk/>

(32.1) Cila është mënyra më e mirë për t'u çlodhur pas një dite të ngarkuar?

1 pikë

1	2
---	---

(32.2) Cilët njerëz përjetojnë më pak stres dhe më pak ankth?

1 pikë

1	2
---	---

(32.3) Cili neurotransmetues lirohet gjatë dëgjimit të muzikës?

1 pikë

1	2
---	---

(32.4) Çfarë sinjalesh dërgon neurotransmetuesi dopamin?

1 pikë

1	2
---	---

(32.5) Për cilët pacientë rekomandohet terapi muzikore?

1 pikë

1	2
---	---

(32.6) Cila muzikë përmirëson funksionimin e enëve të gjakut?

1 pikë

1	2
---	---

(32.7) Pse është mirë që gratë shtatzëna të dëgjojnë muzikë të paktën 30 minuta në ditë?

1 pikë

1	2
---	---

(32.8) Për cilët njerëz muzika zvogëlon ankthin?

1 pikë

1	2
---	---

(32.9) Kur duhet të dëgjojnë nxënësit muzikë sipas njohurive më të fundit shkencore?

1 pikë

1	2
---	---

(32.10) Çfarë dhimbje zvogëlohet nga dëgjimi i përditshëm i muzikës sipas shkencëtarëve të Ohajos?

1 pikë

1	2
---	---

- Shkruaj një tekst nga 260 deri në 460 fjalë; Lexoje temën dhe mendo mirë se çfarë duhet të përmbajë teksti; Respektoji rregullat lidhur me kompozicionin e tekstit (pjesa hyrëse, pjesa kryesore dhe përfundimi); Respektoji rregullat e gjuhës standarde.
- Mendimet shprehi në mënyrë të qartë dhe të lidhur duke përdorur fakte dhe argumente; Përdor leksikun dhe stilin e duhur në përputhje me llojin e tekstit që shkruan. Mos shkruaj fraza të përgjithshme; Mos përdor tekste të gatshme të fjalëpërfjalshme dhe pa distancë kritike nga burime të ndryshme (tekste mësimore, libra profesionalë, ueb-faqe etj.); Kujdesu për rregullimin grafik të tekstit, duhet të ketë tri tërësi qartësisht të ndara (pjesa hyrëse, pjesa kryesore dhe përfundimi) dhe sipas mundësisë paragrafë në pjesën kryesore.

**Shkruaj me alfabetin e shqipes, duke përdorur shkronja dore (të shkrimit)!
Në të kundërtën ulen 5 pikë nga pikët e fituara në ese**

Tema 1: Botë pa paragjykime, a është e mundur?

- Mendo se çfarë do të kishe shkruar për këtë temë, shpjego çfarë janë paragjykimet dhe si ndikon shoqëria.
- Mbaj qëndrim kritik, mund të jesh dakord ose të mohosh titullin e dhënë dhe përdor mendime të qarta e konkrete për të shprehur qëndrimin tënd për temën e dhënë.
- Jep të paktën dy argumente të mbështetura me fakte konkrete dhe shembuj për qëndrimin tënd në këtë temë, me çka do të sqarosh se a është e mundur të krijojmë një shoqëri pa paragjykime.
- Shprehe qëndrimin tënd nëse paragjykimet ndikojnë negativisht te nxënësit dhe jep shembuj përkatës, me të cilët do të mbështetësh mendimin tënd.
- Përfundo duke sublimuar qëndrimin tënd lidhur me këtë temë dhe thekso se përpjekjet për të reduktuar paragjykimet mund të kenë një ndikim të madh pozitiv.
- Përdor gjuhën standarde shqipe dhe shkrimin e dorës dhe kushtoji vëmendje drejtshkrimit, leksikut, rregullave të sintaksës dhe pikësimit.

Tema 2: Si ndikon edukimi në zhvillimin e një shoqërie të drejtë dhe të barabartë?

- Mendo se çfarë do të kishe shkruar për këtë temë, shpjego nëse edukimi është një nga shtyllat kryesore për ndërtimin e një shoqërie të drejtë dhe të barabartë.
- Mbaj qëndrim kritik, mund të jesh dakord ose të mohosh titullin e dhënë dhe përdor mendime të qarta e konkrete për të shprehur qëndrimin tënd për temën e dhënë.
- Jep të paktën dy argumente të mbështetura me fakte konkrete dhe shembuj për qëndrimin tënd në këtë temë me çka do të sqarosh përse një sistem edukativ i fortë u mëson individëve të drejtat e tyre dhe detyrimet ndaj një shoqërie.
- Shprehe qëndrimin tënd nëse edukimi sot ndikon pozitivisht te nxënësit dhe jep shembuj përkatës, me të cilët do të mbështetësh mendimin tënd.
- Përfundo duke sublimuar qëndrimin tënd lidhur me këtë temë dhe thekso se edukimi është çelësi kryesor për krijimin e një shoqërie më të shëndetshme dhe më produktive (pozitivisht).
- Përdor gjuhën standarde shqipe dhe shkrimin e dorës dhe kushtoji vëmendje drejtshkrimit, leksikut, rregullave të sintaksës dhe pikësimit.

Blank lined area for writing.

Blank lined area for writing.

Gjuhë	
1	2
Kompozicioni i tekstit	
1	2
Përmbytja	
1	2

FAQE E ZBRAZËT